

Relacioni model podataka

Ciljevi

- Uvođenje jasne granice između logičkih i fizičkih aspekata baze podataka – nezavisnost podataka
  - n-arna relacija
  - šema relacije
  - šema baze podataka
- Strukturalna jednostavnost
  - dvodimenzionalna tabela
- Deklarativni jezik za definisanje i korišćenje baze podataka
  - SQL

Strukturalna komponenta RMP

- Skup obeležja realnog sistema ili njegovog dela koji je predmet posmatranja – **univerzalni skup obeležja**
  - $U = \{A_i \mid i = 1, \dots, m\}$
- $\text{Dom}: U \rightarrow D, (\forall A_i \in U)(\text{Dom}(A_i) \in D)$ – svakom obeležju iz univerzalnog skupa obeležja pridružuje se domen

Strukturalna komponenta RMP

- R – vrednost (**torka**)
  - $R \subseteq U$, $R = \{A_i \mid i = 1, \dots, k\}$
  - $t[R]$, t - funkcija koja preslikava svako obeležje iz R u odgovarajuću vrednost
    - $t: R \rightarrow \text{Dom}$, $\text{Dom} = \bigcup_{i=1}^k \text{dom}(A_i)$
    - $t(A_i) \in \text{dom}(A_i)$, $i = 1, \dots, k$
    - $t(A_i) = a_i$, $a_i \in \text{dom}(A_i)$
  - $\{(A_i, a_i), A_i \in R\}$
  - Realan entitet ili poveznik

Strukturalna komponenta RMP

- Restrikcija R-vrednosti
  - $X \subseteq R, t[R]$
  - X-vrednost $t[X]$, u kojoj je svakom obeležju A iz X pridružena ista vrednost kao i u R-vrednosti $t[R]$
  - $t[X] = \{(A_i, a_i) \mid A_i \in X\}$

Strukturalna komponenta RMP

- Relacija, $r(R)$
  - konačan skup torke
  - predstavlja se dvodimenzionalnom tabelom
  - Skup realnih entiteta ili poveznika
  - $SAT(R)$ – skup svih relacija nad skupom obeležja R

Strukturalna komponenta RMP

- Projekcija relacije na skup obeležja
  - $X \subseteq R$, r – relacija nad R
  - projekcija (restrikcija) relacije r na skup obeležja X je relacija $r[X]$, definisana kao $r[X] = \{t[X] \mid t \in r(R)\}$
  - $\pi_X(r(R))$

Strukturalna komponenta RMP

- Šema relacije
  - imenovana dvojka $N(R, C)$
    - N – naziv šeme relacije
    - R – skup obeležja šeme relacije, $R \subseteq U$
    - C – skup ograničenja

Strukturalna komponenta RMP

- Pojava nad šemom relacije
  - relacija $r(R)$ koja zadovoljava sva ograničenja iz skupa C šeme relacije $N(R, C)$ je pojava nad tom šemom relacije

Strukturalna komponenta RMP

- Ključ šeme relacije
  - obeležje ili skup obeležja koji jedinstveno određuju svaku torku u relaciji nad zadatom šemom relacije
  - skup obeležja K , $K \subseteq R$, je ključ šeme relacije $N(R, C)$, ako za svaku pojavu nad šemom relacije r važe sledeća dva uslova:
    - $(\forall u, v \in r) u[K]=v[K] \Rightarrow u=v$ (**JEDINSTVENOST**)
    - $(\forall X, X \subset K)$ ne važi prvi uslov (**MINIMALNOST**)

Strukturalna komponenta RMP

- Šema baze podataka
  - imenovana dvojka $N(S, I)$
    - N – naziv šeme baze podataka
    - S – skup šema relacija
    - I – skup međurelacionih ograničenja
      - međurelaciona ograničenja prikazuju odnose između relacija
      - referencijalni integritet

Strukturalna komponenta RMP

- Pojava nad šemom baze podataka
    - pojava nad skupom šema relacija
- $S = \{(R_i, C_i) \mid i = 1, \dots, n\}$ je funkcija koja preslikava svaku šemu relacije $(R_i, S_i) \in S$ u pojavu nad šemom relacije (R_i, S_i)

Integritetna komponenta RMP

- Ključ
- Funkcionalna zavisnost
- Zavisnost sadržavanja
- Referencijalni integritet

Integritetna komponenta RMP

- Zavisnost sadržavanja
  - domen kompatibilni skupovi ($\text{dom}(X) \subseteq \text{dom}(Y)$)
  - r je relacija nad U , $A_1, \dots, A_n$ i $B_1, \dots, B_n$ dva niza različitih obeležja iz U ; relacija r zadovoljava zavisnost sadržavanja $[A_1, \dots, A_n] \subseteq [B_1, \dots, B_n]$, ako važi da za svaku torku t iz relacije r postoji torka u iz relacije r , tako da su $t[A_i]=u[B_i]$, za svako $i \in \{1, \dots, n\}$
  - neka su r_1 i r_2 relacije nad različitim šemama relacija $N_1(R_1, C_1)$ i $N_2(R_2, C_2)$, $A_1, \dots, A_n \in R_1$ i $B_1, \dots, B_n \in R_2$; zavisnost sadržavanja $N_1[A_1, \dots, A_n] \subseteq N_2[B_1, \dots, B_n]$ je zadovoljena, ako važi da za svaku torku t_1 iz relacije r_1 , postoji torka t_2 iz relacije r_2 , tako da su $t_1[A_k]=t_2[B_k]$, za svako $k \in \{1, \dots, n\}$

Integritetna komponenta RMP

- Referencijalni integritet
  - osnovno i najčešće korišćeno međurelaciono ograničenje
  - međurelaciona zavisnost sadržavanja
 $N_1[A_1, \dots, A_n] \subseteq N_2[B_1, \dots, B_n]$ kod koje je $\{B_1, \dots, B_n\}$ primarni ključ relacije sa nazivom N_2
  - ako važi i zavisnost sadržavanja
 $N_2[B_1, \dots, B_n] \subseteq N_1[A_1, \dots, A_n]$, tada se ona naziva **inverzni referencijalni integritet**